Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (neljäs jaosto)

1 päivänä elokuuta 2025 *

Ennakkoratkaisupyyntö – Ympäristö – Uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistäminen – Direktiivi 2009/28/EY – 3 artikla – Direktiivi (EU) 2018/2001 – 4 artikla – Kansalliset kannustimet uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian tuotantoon – Tukijärjestelmä – Valtiontuet – SEUT 108 artikla – Euroopan komission yksinomainen toimivalta päättää, soveltuvatko tukitoimenpiteet sisämarkkinoille – Komission päätös, jolla tällainen tukijärjestelmä todetaan sisämarkkinoille soveltuvaksi – Kanne, jonka tuensaaja on nostanut kansallisessa tuomioistuimessa ja jossa riitautetaan kyseisen tukijärjestelmän toimintaan erottamattomasti liittyvä menetelmä – Ennakkoratkaisupyynnön, joka koskee näiden direktiivien kyseisten säännösten tulkintaa, tutkimatta jättäminen tämän kanteen yhteydessä

Asiassa C-514/23,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Consiglio di Stato (ylin hallintotuomioistuin, Italia) on esittänyt 8.8.2023 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 8.8.2023, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Tiberis Holding Srl

vastaan

Gestore dei servizi energetici (GSE) SpA,

Ministero dello Sviluppo economico ja

Ministero dell'Ambiente e della Sicurezza energetica,

jossa asian käsittelyyn osallistuu

Conza Energia Srl,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (neljäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja I. Jarukaitis (esittelevä tuomari), presidentti K. Lenaerts, joka hoitaa neljännen jaoston puheenjohtajan tehtäviä, sekä tuomarit N. Jääskinen, A. Arabadjiev ja M. Condinanzi,

julkisasiamies: A. Rantos,

* Oikeudenkäyntikieli: italia.

kirjaaja: hallintovirkamies C. Di Bella,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 7.11.2024 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– Tiberis Holding Srl, edustajinaan F. Bassan, I. Perego, G. M. Roberti, A. Sascaro ja S. Venturini, avvocati,

– Gestore dei servizi energetici (GSE) SpA, edustajinaan R. Lener, A. Pugliese ja C. San Mauro, avvocati,

– Italian hallitus, asiamiehinään S. Fiorentino ja G. Palmieri, avustajinaan L. G. V. Delbono ja P. Garofoli, avvocati dello Stato,

– Euroopan komissio, asiamiehinään B. De Meester ja A. Spina,

kuultuaan julkisasiamiehen 6.2.2025 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämisestä sekä direktiivien 2001/77/EY ja 2003/30/EY muuttamisesta ja myöhemmästä kumoamisesta 23.4.2009 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/28/EY (EUVL 2009, L 140, s. 16) 3 artiklan sekä uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämisestä 11.12.2018 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2018/2001 (EUVL 2018, L 328, s. 82) 4 artiklan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa vastakkain ovat yhtäältä Tiberis Holding Srl (jäljempänä Tiberis) ja toisaalta Gestore dei servizi energetici (GSE) SpA, Ministero dello Sviluppo economico (talouskehitysministeriö, Italia) ja Ministero dell'Ambiente e della Sicurezza energetica (ympäristö- ja energiaturvallisuusministeriö, Italia) ja joka koskee laskuja, joilla GSE vaati Tiberisiä palauttamaan sille osan tuista, jotka Tiberis oli saanut muista uusiutuvista energialähteistä kuin aurinkosähköstä peräisin olevan sähkön tuotannon kannustinjärjestelmän perusteella.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

Asetus (EU) 2015/1589

3 [SEUT] 108 artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä 13.7.2015 annetun neuvoston asetuksen (EU) 2015/1589 (EUVL 2015, L 248, s. 9) 1 artikla sisältää seuraavat määritelmät:

”Tässä asetuksessa tarkoitetaan:

a) ’tuella’ toimenpiteitä, jotka täyttävät kaikki [SEUT] 107 artiklan 1 kohdassa asetetut tunnusmerkit;

b) ’voimassa olevalla tuella’

– –

ii) hyväksyttyjä tukia eli tukiohjelmia ja yksittäisiä tukia, jotka [Euroopan] komissio tai [Euroopan unionin] neuvosto on hyväksynyt;

– –

c) ’uudella tuella’ kaikkia tukia, eli tukiohjelmia ja yksittäisiä tukia, jotka eivät ole voimassa olevaa tukea, mukaan lukien voimassa olevan tuen muutokset;

d) ’tukiohjelmalla’ säädöstä tai päätöstä, jonka perusteella yksittäisiä tukia voidaan myöntää yrityksille, jotka määritellään säädöksessä tai päätöksessä yleisesti ja käsitteellisesti ilman, että edellytetään muita täytäntöönpanotoimenpiteitä, sekä säädöstä tai päätöstä, jonka perusteella erityiseen hankkeeseen liittymätöntä tukea voidaan myöntää yhdelle tai useammalle yritykselle toistaiseksi ja/tai rajoittamaton määrä;

– –

f) ’sääntöjenvastaisella tuella’ uusia tukia, jotka on otettu käyttöön [SEUT] 108 artiklan 3 kohdan vastaisesti;

– –”

4 Kyseisen asetuksen 2 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jollei [SEUT] 109 artiklan tai sen muiden asiaa koskevien määräysten nojalla annetuissa asetuksissa toisin säädetä, asianomaisen jäsenvaltion on riittävän ajoissa ilmoitettava komissiolle kaikista suunnitelmistaan myöntää uutta tukea. – –”

5 Kyseisen asetuksen 3 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Tukea, josta on 2 artiklan 1 kohdan mukaisesti ilmoitettava, ei saa ottaa käyttöön ennen kuin komissio on tehnyt, tai sen katsotaan tehneen, päätöksen tällaisen tuen hyväksymisestä.”

Asetus (EY) N:o 794/2004

6 Asetuksen 2015/1589 täytäntöönpanosta 21.4.2004 annetun komission asetuksen (EY) N:o 794/2004 (EUVL 2004, L 140, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna 27.11.2015 annetulla komission asetuksella (EU) 2015/2282 (EUVL 2015, L 325, s. 1) (jäljempänä asetus N:o 794/2004), 4 artiklan 1 kohdassa säädetään, että asetuksen 2015/1589 1 artiklan c alakohdan soveltamiseksi ”voimassa olevan tuen muutoksella tarkoitetaan mitä tahansa muutosta, muuta kuin muodollista tai hallinnollista, joka ei vaikuta tukitoimenpiteen soveltuvuudesta yhteismarkkinoille tehtyyn arviointiin. – –”.

Päätös SA.43756

7 Komissio päätti valtiontuesta SA.43756 (2015/N) 28.4.2016 annetulla päätöksellä C(2016) 2726 final – Italia, Tuki Italiassa uusiutuvista energialähteistä tuotetulle sähkölle (jäljempänä päätös SA.43756), että se ei vastusta Italian tasavallan sille ehdotuksella ministeriön asetukseksi ilmoittamaa tukijärjestelmää, jonka tarkoituksena on edistää uusiutuvista energialähteistä peräisin olevan sähkön tuotantoa, sillä perusteella, että se on SEUT 107 artiklan 3 kohdan c alakohdan nojalla sisämarkkinoille soveltuvaa tukea.

8 Päätöksen 2 osassa, jonka otsikko on ”Toimenpiteen kuvaus”, olevassa 2.1 jaksossa, jonka otsikko on ”Tukijärjestelmän tausta ja tavoitteet”, on seuraavat perustelukappaleet:

> ”(2) Ilmoitetun järjestelmän tavoitteena on edistää sähkön tuotantoa uusiutuvista energialähteistä. Toimenpide auttaa Italiaa saavuttamaan uusiutuvaa energiaa koskevat eurooppalaiset tavoitteet. Järjestelmä on avoin kaikille uusiutuville energialähteille lukuun ottamatta aurinkosähköä – –
>
> (3) Uudistaakseen uusiutuvaa energiaa koskevan kansallisen tukijärjestelmänsä [komission tiedonannon, jonka otsikko on ’Suuntaviivat valtiontuesta ympäristönsuojelulle ja energia-alalle vuosina 2014–2020’ (EUVL 2014, C 200, s. 1; jäljempänä vuosia 2014–2020 koskevat suuntaviivat)] säännösten mukaisesti, Italia ilmoitti vuosia 2015 ja 2016 koskevasta siirtymäjärjestelystä. – –
>
> (4) Italia ilmoitti komissiolle ehdotuksen ministeriön asetukseksi, joka sisältää järjestelmän soveltamista koskevat säännökset. Asetus hyväksytään virallisesti, kun komissio on tehnyt vastustamatta jättämistä koskevan päätöksen.”

9 Mainitun päätöksen 3 osa, joka koskee ilmoitetun tukijärjestelmän arviointia, sisältää saman päätöksen 28–66 perustelukappaleen. Kyseisessä 3 osassa komissio täsmentää 31 ja 32 perustelukappaleessa, että koska ilmoitetulla järjestelmällä pyritään tukemaan uusiutuvista lähteistä tuotettua sähköä, se kuuluu vuosia 2014–2020 koskevien suuntaviivojen soveltamisalaan ja että se on siis arvioinut kyseisen järjestelmän yhteensopivuutta SEUT 107 artiklan 3 kohdan c alakohdan kanssa kyseisten suuntaviivojen merkityksellisten säännösten eli 3.2 jaksossa sekä 3.3.1 ja 3.3.2 alajaksossa esitettyjen säännösten perusteella.

10 Päätöksen SA.43756 34 perustelukappaleessa, joka on otsikon ”Yhteisen edun mukainen tavoite” alla, todetaan seuraavaa:

”Ilmoitetun tukitoimenpiteen tavoitteena on auttaa Italiaa saavuttamaan [Euroopan unionin] [unionin] energiapolitiikan puitteissa asettamat ilmastonmuutosta ja energiakestävyyttä koskevat pitkän aikavälin tavoitteet. Järjestelmä auttaa Italiaa saavuttamaan tavoitteensa. Italia on [vuosia 2014–2020 koskevien suuntaviivojen] 30 ja 31 kohdan mukaisesti määritellyt toimenpiteen tavoitteen ja selittänyt, että toimenpide edistää Euroopan energiapolitiikan tavoitteiden saavuttamista [(ks. toinen perustelukappale)].”

11 Kyseisen päätöksen 36–42 perustelukappaleessa, jotka ovat otsikon ”Tuen välttämättömyys, asianmukainen väline ja kannustava vaikutus” alla, mainitaan muun muassa vuosia 2014–2020 koskevien suuntaviivojen 107, 116 ja 49 kohta.

12 Otsikon ”Oikeasuhteisuus” alla ovat seuraavat perustelukappaleet:

”(43) [Vuosia 2014–2020 koskevien suuntaviivojen] 69 kohdan mukaan ympäristötuki katsotaan oikeasuhteiseksi, jos sen määrä tuensaajaa kohti on rajattu vähimmäismäärään, joka on tarpeen, jotta voidaan saavuttaa ympäristönsuojelua koskeva tavoite.

(44) Komissio on arvioinut tukien oikeasuhteisuutta [vuosia 2014–2020 koskevien suuntaviivojen] 3.3.2 jakson nojalla, joka koskee uusiutuvista lähteistä peräisin olevalle energialle myönnettävää toimintatukea.

– –

(47) Kuten [vuosia 2014–2020 koskevien suuntaviivojen] 128 kohdassa todetaan, jos kilpailuttamismenettelyä ei ole, komissio arvioi tuen oikeasuhteisuutta [kyseisten suuntaviivojen] 131 kohdassa olevien säännösten perusteella.

(48) Sellaisten prioriteettiluetteloissa esitettyjen hankkeiden osalta, joihin sovelletaan syöttötariffia, Italia on osoittanut, että tuki ei ylitä energiayksikköä kohti kyseistä teknologiaa koskevia [energian tasoitettuja kokonaistuotantokustannuksia (levelised cost of electricity, LCOE)]. Taulukosta 4 käy esimerkiksi ilmi, että valittujen uusiutuvia energialähteitä koskevien hankkeiden arvioitu energian tasoitettu kokonaistuotantokustannus on huomattavasti korkeampi kuin arvioitu sähkön markkinahinta – – Italian – – arvioima [sisäisen tuottoasteen] vaihteluväli vaikuttaa olevan samansuuruinen tai pienempi kuin komission äskettäin hyväksymien uusiutuvaa energiaa koskevien hankkeiden vaihteluväli – –

– –

(50) Prioriteettiluetteloissa esitettyjen hankkeiden osalta on niin, että jos sähkön markkinahinta ylittää arvioidut energian tasoitetut kokonaistuotantokustannukset, erotus peritään takaisin pienentämällä palkkion määrää myöhemmin suoritettavien maksujen yhteydessä. Näin voidaan välttyä satunnaisilta voitoilta, jos energian tasoitettuja kokonaistuotantokustannuksia korkeampi sähkön hinta tuottaa hankkeelle lisätuloja (jotka ylittävät hankkeen kannattavuuden arvioinnissa huomioon otetut tulot – –). – –

(51) Edellä esitetyn perusteella komissio päättelee, että korvaus täyttää [vuosien 2014–2020 suuntaviivojen] 131 kohdan edellytykset ja on siten oikeasuhteinen.”

13 Päätöksen SA.43756 66 perustelukappaleessa, joka on otsikon ”Päätelmä toimenpiteen soveltuvuudesta” alla, todetaan seuraavaa:

”Edellä esitetyn perusteella komissio katsoo, että ilmoitetulla järjestelmällä pyritään yhteisen edun mukaiseen tavoitteeseen tarpeellisella ja oikeasuhteisella tavalla vaikuttamatta kohtuuttomasti kilpailuun ja kauppaan ja että sen vuoksi tuki soveltuu sisämarkkinoille [vuosia 2014–2020 koskevien suuntaviivojen] perusteella.”

Italian oikeus

14 Muista uusiutuvista lähteistä kuin aurinkosähköstä peräisin olevan sähkön käytön edistämisestä 23.6.2016 annetun taloudellisen kehittämisen ministeriön asetuksen (Decreto del Ministero dello Sviluppo economico – Incentivazione dell’energia elettrica prodotta da fonti rinnovabili diverse dal fotovoltaico; GURI nro 150, 29.6.2016, s. 8; jäljempänä 23.6.2016 annettu asetus) viittauskappaleissa viitataan muun muassa direktiiviin 2009/28 ja päätökseen SA.43756.

15 Kyseisen 23.6.2016 annetun asetuksen 4 §:n 1–3 momentissa määritetään siinä perustettuun kannustinjärjestelmään pääsyä koskevat menettelyt eli laitoksen ilmoittaminen asianmukaiseen rekisteriin, joka määritetään energialähteen ja laitoksen tyypin mukaan, operaattorin osallistuminen kilpailullisiin alennushuutokauppamenettelyihin ja suora pääsy. Kyseisessä 4 §:ssä täsmennetään kunkin menettelyn osalta tukikelpoisten laitosten luokat, jotka määräytyvät pääasiassa kyseisen voimalaitoksen tuotantokapasiteetin mukaan.

16 Kyseisen asetuksen 7 § koskee syöttötariffien ja kannustimien määrittämistä. Sen 4 momentissa säädetään, että kapasiteetiltaan enintään 500 kilowatin (kW) laitosten osalta GSE ostaa tarvittaessa takaisin verkkoon syötetyn sähkön ja maksaa verkkoon syötetystä nettotuotannosta kannustavan kokonaistariffin, joka määritetään saman asetuksen liitteen 1 perusteella. Sen 6 momentissa todetaan, että jos tällaisen laitoksen toiminnanharjoittaja päättää pitää hallussaan olevan energian ja myydä sen vapailla markkinoilla, GSE suorittaa ”kiinteämääräisen peruutuksen”, jolloin siirtyminen kannustinmaksumenetelmästä toiseen on sallittua enintään kaksi kertaa kannustimen soveltamisjakson aikana. Kyseisen 7 §:n 5 momentissa säädetään, että sellaisten laitosten osalta, joiden nimellisteho on yli 500 kW ja jotka saavat kannustimen alennushuutokauppamenettelyyn osallistumisensa perusteella, GSE maksaa verkkoon syötetystä nettotuotannosta saman asetuksen mukaisesti määritetyn kannustimen, ja näiden laitosten tuottama energia jää tuottajan käyttöön.

17 Kannustinten laskentamenetelmät täsmennetään 23.6.2016 annetun asetuksen liitteessä 1 olevassa 1 osassa, jonka otsikko on ”Uusia laitoksia koskevien kannustinten määrittäminen”. Kyseisen 1 osan 1 kohdassa määritellään nämä menetelmät laitoksille, joiden kapasiteetti on enintään 500 kW ja jotka valitsevat kyseisen asetuksen 7 §:n 4 momentissa tarkoitetun yleisen kannustintariffin. Kyseisen 1 osan 2 kohdassa määritetään kannustimen laskentamenetelmät muiden laitosten osalta.

18 Kannustimen laskennassa käytettävät kannustimen perustariffit on eriytettävä uusiutuvan energian lähteen, laitostyypin ja laitoksen tehon mukaan. Suuriin laitoksiin sovellettavat tariffit ovat alhaisemmat kuin keskisuuriin laitoksiin sovellettavat tariffit.

19 Kyseisen 23.6.2016 annetun asetuksen 26 §:n 1 momentissa säädetään, että GSE julkaisee kyseisellä asetuksella käyttöön otetun kannustinjärjestelmän soveltamista koskevia erityisiä menettelyjä, muun muassa huutokauppamenettelyjä ja rekisteriin ilmoittautumismenettelyjä koskevia toimintasääntöjä.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymys

20 Tiberis hallinnoi Tiber-joen varressa sijaitsevaa vesivoimalaa, jonka teho on 2,747 megawattia (MW). GSE hyväksyi 8.9.2017 Tiberisin 22.12.2016 esittämän pyynnön päästä hyödyntämään sähköntuotannon kannustinmekanismia, josta säädetään 23.6.2016 annetussa asetuksessa, sellaisena kuin se on täydennettynä GSE:n 15.7.2016 kyseisen asetuksen 26 §:n mukaisesti käyttöön ottamilla soveltamismenettelyillä.

21 Tiberis teki 5.10.2017 GSE:n kanssa sopimuksen, jossa määritellään ehdot, joiden nojalla kyseiselle yhtiölle myönnetään kyseisen järjestelmän mukainen kannustin. Tiberis sai vuodesta 2017 vuoteen 2021 tukea yhteensä 4 044 340,75 euroa. GSE pyysi kuitenkin kahdessa 4.4.2022 päivätyssä ja yhdessä 2.5.2022 päivätyssä laskussa Tiberisiä palauttamaan osan myönnetystä tuesta, yhteensä 1 224 210,86 euroa.

22 Tiberis nosti kanteen Tribunale amministrativo regionale per il Laziossa (Lazion alueellinen hallintotuomioistuin, Italia) ja vaati näiden palautusvaatimusten sekä niiden perustana olevien sopimusehtojen ja sääntöjen kumoamista. Tiberis vetosi kanteensa tueksi muun muassa direktiivin 2009/28 3 artiklan ja direktiivin 2018/2001 4 artiklan rikkomiseen. GSE ja asiassa muuna osapuolena oleva Conza Energia Srl väittivät, että kanne on jätettävä tutkimatta, koska se on nostettu liian myöhään, ja että se on joka tapauksessa perusteeton.

23 Kyseinen tuomioistuin otti kanteen tutkittavaksi mutta totesi, että se oli perusteeton.

24 Tiberis valitti kyseisestä tuomiosta Consiglio di Statoon (ylin hallintotuomioistuin, Italia), joka on ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin, vaati kyseisen tuomion kumoamista ja toisti kanneperusteensa, joka koski direktiivin 2009/28 3 artiklan ja direktiivin 2018/2001 4 artiklan rikkomista. GSE ja Conza Energia vaativat valituksen hylkäämistä.

25 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että 23.6.2016 annetun asetuksen liitteessä 1 olevan 1 osan 2 kohta vaikuttaa ensi näkemältä olevan ristiriidassa direktiivin 2009/28 3 artiklan ja direktiivin 2018/2001 4 artiklan kanssa. Näissä unionin oikeuden säännöksissä nimittäin vahvistetaan viisi kumulatiivista perustetta, joiden on täytyttävä, jotta kannustimet olisivat laillisia. Ensinnäkin niiden on perustuttava markkinapohjaisiin kriteereihin, toiseksi kannustinten saajien on voitava vastata markkinasignaaleihin, kolmanneksi kannustinten on vältettävä markkinoiden tarpeettomat vääristymät, neljänneksi kannustimilla on varmistettava, että tuottajat reagoivat markkinahintasignaaleihin, ja viidenneksi kannustimilla on varmistettava, että tuottajat maksimoivat markkinatulonsa. Kannustimet on lisäksi myönnettävä avoimella, läpinäkyvällä, kilpailulle avoimella, syrjimättömällä ja kustannustehokkaalla tavalla.

26 Kyseessä olevan kansallisen lainsäädännön vaikutuksena voisi kuitenkin olla se, että tuottajat pakotetaan luopumaan kannustimista, mikä olisi vastoin kannustinjärjestelmän tavoitetta. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin täsmentää tältä osin, että 23.6.2016 annetun asetuksen 4 §:ssä säädetään, että kannustinjärjestelmään voi osallistua kolmen eri menettelyn perusteella, mutta tuottajat eivät voi itse valita tiettyä menettelyä vaan se, mihin menettelyyn ne voivat

osallistua, riippuu yksinomaan kyseisen laitoksen tuotantokapasiteetista. Tiberis ei siis voinut vapaasti päättää, hakeeko se kannustinta rekisteriin ilmoittautumisen perusteella vai huutokauppamenettelyyn osallistumisen perusteella. Tuottajien, joille myönnettiin kannustin rekisteriin ilmoittautumisen perusteella, on kuitenkin maksettava GSE:lle markkinahinnan ja GSE:n takaaman kannustintariffin välinen erotus silloin, kun markkinahinta on jälkimmäistä korkeampi, toisin kuin tuottajien, joilla on suuria laitoksia ja jotka saavat kannustimen huutokauppamenettelyyn osallistumisen perusteella ja jotka voivat pitää koko markkinahinnan.

27 Lisäksi menetelmä, jossa GSE:n hyväksi tehdään tasaus, jos markkinahinta on korkeampi kuin kyseinen tariffi, näyttää olevan mahdollisesti ristiriidassa direktiivien 2009/28 ja 2018/2001 kanssa, koska ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan näissä direktiiveissä jäsenvaltiot velvoitetaan antamaan toimijoille mahdollisuus reagoida markkinadynamiikkaan, jotta vältetään vääristymät, joita aiheutuisi, kun tuottajien halu reagoida kysynnän mukaan menetettäisiin, koska tuottajilla, jotka hyötyvät kannustimesta rekisteriin ilmoittautumisensa perusteella, ei negatiivisen kannustimen vuoksi olisi mitään intressiä reagoida markkinadynamiikkaan.

28 Näissä olosuhteissa Consiglio di Stato päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Ovatko direktiivin 2009/28 3 artiklassa ja direktiivin 2018/2011 4 artiklassa vahvistetut periaatteet esteenä sellaiselle kansalliselle lainsäädännölle, jolla kansallisen kannustinjärjestelmän yhteydessä säädetään, että silloin, kun tuottajat myyvät energiaa vapailla markkinoilla, sovelletaan kannustintariffia, jolla taattu vähimmäishinta on samalla myös enimmäishinta, koska sääntelyyn sisältyy mekanismi, jonka mukaan silloin, kun markkinahinta on kannustimen arvoa suurempi, tehdään tasauslaskelma ja palautetaan kannustimen arvon ylittävät määrät (ns. negatiivinen kannustin), kun tasauslaskelmamekanismia lisäksi sovelletaan ainoastaan siinä tapauksessa, että energiaa vapailla markkinoilla myyvälle tuottajalle on myönnetty kannustin sillä perusteella, että se on ilmoittautunut asianmukaiseen rekisteriin, eikä siinä tapauksessa, että kannustin on myönnetty huutokauppamenettelyyn osallistumisen perusteella?”

Ennakkoratkaisupyynnön tutkittavaksi ottaminen

29 GSE väittää, että ennakkoratkaisupyyntöä ei voida ottaa tutkittavaksi, koska ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ei ole ilmoittanut kaikkia merkityksellisiä tosiseikkoja eikä esittänyt täsmällisiä syitä, joiden vuoksi se pohtii kansallisen lainsäädännön yhteensopivuutta unionin oikeuden kanssa, mikä on vastoin unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 94 artiklaa.

30 Tältä osin on huomautettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön – jota unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 94 artiklan a ja b alakohta ilmentää – mukaan on niin, että jotta unionin oikeutta voitaisiin tulkita kansalliselle tuomioistuimelle hyödyllisellä tavalla, kansallisen tuomioistuimen on määritettävä esittämiinsä kysymyksiin liittyvät tosiseikat ja oikeudelliset seikat tai ainakin selostettava ne tosiseikkoja koskevat lähtökohdat, joihin nämä kysymykset perustuvat. On lisäksi välttämätöntä, että – kuten työjärjestyksen 94 artiklan c alakohdassa todetaan – ennakkoratkaisupyyntöön sisältyy selostus niistä syistä, joiden vuoksi ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin on ryhtynyt tarkastelemaan kysymystä unionin oikeuden tiettyjen säännösten tulkinnasta tai pätevyydestä, sekä ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuimen toteama yhteys

kyseisten säännösten ja pääasian oikeudenkäynnissä sovellettavien kansallisen oikeuden säännösten välillä (tuomio 21.12.2023, European Superleague Company, C-333/21, EU:C:2023:1011, 59 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

31 Nyt käsiteltävässä asiassa ennakkoratkaisupyyntö täyttää tämän tuomion edellisessä kohdassa mieleen palautetut vaatimukset.

32 On kuitenkin todettava, että myös Italian hallitus väittää, että ennakkoratkaisupyyntö on jätettävä tutkimatta, mutta näin on sillä perusteella, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ei voi hyväksyä Tiberisin kannetta, joten esitetty kysymys on hypoteettinen. Italian hallituksen mukaan kanteen hyväksyminen johtaisi näet päätöksellä SA.43756 hyväksytyn tuen olennaiseen muutokseen, mikä merkitsisi sitä, että kyseinen tuomioistuin myöntäisi uuden tuen, jota ei ole ilmoitettu komissiolle ja jota tämä ei ole hyväksynyt. Tämä olisi SEUT 108 artiklan 3 kohdan vastaista.

33 Tältä osin on muistutettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan SEUT 267 artiklassa käyttöön otetussa menettelyssä yksinomaan kansallisen tuomioistuimen, jossa asia on vireillä ja joka vastaa annettavasta ratkaisusta, tehtävänä on asian erityispiirteiden perusteella harkita, onko ennakkoratkaisu tarpeen asian ratkaisemiseksi ja onko sen unionin tuomioistuimelle esittämillä kysymyksillä merkitystä asian kannalta. Kun esitetyt kysymykset koskevat unionin oikeuden tulkintaa, unionin tuomioistuimella on näin ollen periaatteessa velvollisuus antaa ennakkoratkaisu (tuomio 21.4.1988, Pardini, 338/85, EU:C:1988:194, 8 kohta ja tuomio 22.10.2024, Kolin Inşaat Turizm Sanayi ve Ticaret, C-652/22, EU:C:2024:910, 36 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

34 Unionin tuomioistuimen on kuitenkin oman toimivaltaisuutensa taikka sille esitetyn pyynnön tutkittavaksi ottamisen arvioimiseksi tutkittava ne olosuhteet, joiden vallitessa kansallinen tuomioistuin esitti ennakkoratkaisupyynnön (tuomio 22.10.2024, Kolin Inşaat Turizm Sanayi ve Ticaret, C-652/22, EU:C:2024:910, 37 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

35 Unionin tuomioistuin voi muun muassa joutua tutkimaan, voiko ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin soveltaa niitä unionin oikeuden säännöksiä, joita ennakkoratkaisukysymykset koskevat, ratkaistakseen pääasian. Jos näin ei ole, näillä säännöksillä ei ole merkitystä kyseisen asian ratkaisemisen kannalta eikä pyydetty ennakkoratkaisu ole tarpeen, jotta ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin voi antaa ratkaisunsa, joten nämä kysymykset on jätettävä tutkimatta (tuomio 22.10.2024, Kolin Inşaat Turizm Sanayi ve Ticaret, C-652/22, EU:C:2024:910, 38 kohta).

36 Käsiteltävässä asiassa ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että Tiberis riitauttaa ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle toimittamassaan valituksessa direktiivin 2009/28 3 artiklan ja direktiivin 2018/2001 4 artiklan kannalta 23.6.2016 annetussa asetuksessa säädetyn negatiivisen kannustinmekanismin, joka on kyseisellä asetuksella käyttöön otetun, muista uusiutuvista lähteistä kuin aurinkosähköstä peräisin olevan sähkön käytön edistämistä koskevan järjestelmän täytäntöönpanomenetelmä.

37 Lisäksi unionin tuomioistuimen käytettävissä olevasta asiakirja-aineistosta ja unionin tuomioistuimessa pidetyssä istunnossa käydyistä keskusteluista ilmenee, että on kiistatonta, että kyseinen muista uusiutuvista lähteistä kuin aurinkosähköstä peräisin olevan sähkön käytön edistämistä koskeva järjestelmä on SEUT 107 artiklassa, direktiivin 2009/28 2 artiklan k alakohdassa ja direktiivin 2018/2001 2 artiklan toisen kohdan 5 alakohdassa tarkoitettu valtiontukijärjestelmä, jonka Italian toimivaltaiset viranomaiset ovat ilmoittaneet komissiolle ja

josta on tehty päätös SA.43756. Kyseisellä päätöksellä komissio päätti olla vastustamatta tukijärjestelmää, koska se katsoi, että järjestelmä soveltuu sisämarkkinoille SEUT 107 artiklan 3 kohdan c alakohdan nojalla.

38 Käsiteltävässä asiassa on siis selvitettävä, voiko kansallinen tuomioistuin arvioida valitusta, jonka talouden toimija on pannut siinä vireille riitauttaakseen täytäntöönpanomenetelmän, joka liittyy uusiutuvista lähteistä peräisin olevan sähkön käytön edistämiseksi tarkoitettuun valtiontukijärjestelmään, jonka tuensaaja se on ja jonka osalta komissio on tehnyt päätöksen, jossa se toteaa järjestelmän soveltuvan sisämarkkinoille, direktiivin 2009/28 3 artiklan tai direktiivin 2018/2001 4 artiklan säännösten, joihin kyseinen toimija vetoaa ja jotka ovat esitetyn ennakkoratkaisukysymyksen kohteena, kannalta.

39 Tässä yhteydessä on muistettava, että – kuten unionin tuomioistuimen vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee – EUT-sopimuksella käyttöön otetussa valtiontukien valvontajärjestelmässä kansallisten tuomioistuinten ja komission tehtävät ovat toisiaan täydentävät mutta erilliset (tuomio 2.5.2019, A-Fonds, C-598/17, EU:C:2019:352, 45 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

40 Kansalliset tuomioistuimet huolehtivat etenkin siihen saakka, kunnes komissio tekee lopullisen päätöksen, yksityisten oikeuksien suojaamisesta silloin, kun valtion viranomaiset ovat mahdollisesti rikkoneet SEUT 108 artiklan 3 kohdassa määrättyä kieltoa. Kansallisten tuomioistuinten käsiteltäväksi voidaan tässä tarkoituksessa saattaa asioita, joissa ne joutuvat tulkitsemaan ja soveltamaan SEUT 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun valtiontuen käsitettä sen määrittämiseksi, olisiko sellaisen käyttöön otetun valtion toimenpiteen, jonka osalta ei ole noudatettu SEUT 108 artiklan 3 kohdan mukaista ennakkovalvontamenettelyä, osalta pitänyt noudattaa mainittua menettelyä vai ei. Kansallisilla tuomioistuimilla ei sitä vastoin ole toimivaltaa ratkaista sitä, soveltuvatko tukitoimenpiteet tai valtiontukiohjelma sisämarkkinoille. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan tämä arviointi kuuluu näet komission yksinomaiseen toimivaltaan, jonka käyttämistä unionin tuomioistuimet valvovat (ks. vastaavasti tuomio 15.9.2016, PGE, C-574/14, EU:C:2016:686, 31 ja 32 kohta ja tuomio 2.5.2019, A-Fonds, C-598/17, EU:C:2019:352, 46 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

41 Lisäksi vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan SEUT 108 artiklassa määrätty menettely ei saa koskaan johtaa EUT-sopimuksen erityismääräysten vastaiseen tulokseen. Näin ollen tukea, joka on sellaisenaan tai joiltain yksityiskohdiltaan unionin oikeuden määräysten, säännösten tai sen yleisten periaatteiden vastainen, ei voida todeta sisämarkkinoille soveltuvaksi. Jos nimittäin tuen tai tukijärjestelmän tietyt yksityiskohdat liittyvät niin erottamattomasti tuen tai tukijärjestelmän kohteeseen tai niiden toimintaan, että niitä ei voida arvioida erikseen, niiden vaikutusta koko tuen tai tukijärjestelmän soveltuvuuteen tai soveltumattomuuteen on välttämättä arvioitava SEUT 108 artiklassa määrätyn menettelyn mukaisesti (ks. vastaavasti tuomio 2.5.2019, A-Fonds, C-598/17, EU:C:2019:352, 48 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja tuomio 31.1.2023, komissio v. Braesch ym., C-284/21 P, EU:C:2023:58, 96 ja 97 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

42 Tällaisten yksityiskohtaisten menetelmien arviointi ei näin ollen kuulu kansallisten tuomioistuinten toimivaltaan (ks. vastaavasti tuomio 2.5.2019, A-Fonds, C-598/17, EU:C:2019:352, 47 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

43 Samoin on muistutettava, että unionin valtiontukia koskevien sääntöjen soveltaminen perustuu yhtäältä kansallisten tuomioistuinten ja toisaalta komission ja unionin tuomioistuinten väliseen vilpittömän yhteistyön velvollisuuteen ja että tässä yhteistyössä kukin niistä toimii sille

EUT-sopimuksessa osoitetun tehtävän mukaisesti. Tässä yhteistyössä kansallisten tuomioistuinten on toteutettava kaikki yleiset tai erityiset toimenpiteet, joilla varmistetaan unionin oikeuteen perustuvien velvoitteiden täytäntöönpano, ja pidättäydyttävä toimenpiteistä, jotka voivat vaarantaa perussopimuksen tavoitteiden toteutumisen, kuten SEU 4 artiklan 3 kohdasta ilmenee. Kansallisten tuomioistuinten on siten erityisesti pidättäydyttävä tekemästä päätöksiä, jotka ovat vastoin sellaista komission päätöstä, joka koskee valtiontuen sisämarkkinoille soveltuvuutta, jonka arviointi kuuluu komission yksinomaiseen toimivaltaan, jonka käyttämistä unionin tuomioistuimet valvovat (ks. vastaavasti tuomio 15.9.2016, PGE, C-574/14, EU:C:2016:686, 33 ja 34 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja tuomio 17.10.2024, NFŠ, C-28/23, EU:C:2024:893, 59 kohta).

44 Käsiteltävässä asiassa unionin tuomioistuimelle toimitetusta asiakirja-aineistosta ilmenee, että pääasiassa riitautettu negatiivinen kannustinmekanismi on päätöksessä SA.43756 tarkoitetun tukijärjestelmän toimintamenetelmä, mikä on lisäksi vahvistettu istunnossa käydyissä keskusteluissa. Tältä osin muun muassa päätöksen SA.43756 43, 44, 47, 48, 50 ja 51 perustelukappaleesta nimittäin ilmenee, että pääasiassa riitautettu negatiivinen kannustinmekanismi määrittää viime kädessä sen tuen määrän, joka myönnetään erikseen kyseessä olevasta tukijärjestelmästä hyötyville talouden toimijoille niiden rekisteriin ilmoittautumisen perusteella. Komissio on siten voinut tämän mekanismin perusteella päätellä, että juuri rekisteriin ilmoitettujen hankkeiden osalta kyseinen tukijärjestelmä täyttää oikeasuhteisuutta koskevan edellytyksen.

45 Kun otetaan huomioon tämän tuomion 41 kohdassa mainittu oikeuskäytäntö, tätä menetelmää, joka liittyy erottamattomasti kyseessä olevan tukijärjestelmän toimintaan, ei näin ollen voida arvioida kyseisestä järjestelmästä erillään.

46 Samasta oikeuskäytännöstä ilmenee lisäksi, ettei komissio voinut todeta päätöksen SA.43756 kohteena olevaa valtiontukijärjestelmää sisämarkkinoille soveltuvaksi SEUT 107 artiklan 3 kohdan c alakohdan nojalla varmistumatta ensin siitä, ettei kyseisellä tukijärjestelmällä myöskään rikota muita unionin oikeuden merkityksellisiä säännöksiä tai yleisiä periaatteita (ks. analogisesti tuomio 31.1.2023, komissio v. Braesch ym., C-284/21 P, EU:C:2023:58, 100 kohta).

47 Tästä seuraa ensinnäkin, että jos kansallisen tuomioistuimen sallittaisiin kyseisen tukijärjestelmän täytäntöönpanon yhteydessä lausua vuorostaan kyseisen negatiivisen kannustinjärjestelmän lainmukaisuudesta direktiivin 2009/28 3 artiklan kannalta, tälle tuomioistuimelle annettaisiin valta korvata komission päätöksessä SA.43756 tekemä arviointi omalla arvioinnillaan ja sille annettaisiin mahdollisuus edellä tämän tuomion 40 kohdassa mainitun oikeuskäytännön vastaisesti puuttua yksinomaiseen toimivaltaan, joka on varattu komissiolle valtiontukien sisämarkkinoille soveltuvuuden arvioinnissa, ja laiminlyödä edellä tämän tuomion 43 kohdassa mainittua velvollisuuttaan tehdä vilpitöntä yhteistyötä unionin toimielinten kanssa (ks. analogisesti tuomio 15.9.2016, PGE, C-574/14, EU:C:2016:686, 36 ja 37 kohta).

48 Sillä, että päätöksessä SA.43756 ei nimenomaisesti mainita direktiiviä 2009/28 eikä erityisesti sen 3 artiklaa, johon esitetyssä kysymyksessä viitataan, ei ole tältä osin merkitystä.

49 Kyseisen päätöksen kohteena olevalla tukijärjestelmällä pyritään nimenomaan – kuten sen 2–4 ja 34 perustelukappaleesta ilmenee – edistämään Italiassa sähkön tuotantoa muista uusiutuvista energialähteistä kuin aurinkosähköstä, ja kuten mainitun päätöksen 31 perustelukappaleessa todetaan, ilmoitettua järjestelmää, joka vastaa pääasiassa kyseessä olevaa järjestelmää, on arvioitu

erityisesti vuosia 2014–2020 koskevien suuntaviivojen valossa. Niiden 107 kohdassa, johon päätöksen SA.43756 36 perustelukappaleessa viitataan, muistutetaan, että unioni on asettanut itselleen kunnianhimoisia tavoitteita ilmastonmuutoksen ja energian kestävän käytön alalla, että useilla unionin säädöksillä, kuten direktiivillä 2009/28, myötävaikutetaan jo näiden tavoitteiden saavuttamiseen ja että valtiontuki voi tietyin edellytyksin olla asianmukainen väline, jolla edistetään unionin tavoitteiden ja niihin liittyvien kansallisten määrällisten tavoitteiden saavuttamista.

50 Kun komissio arvioi päätöksessä SA.43756 kyseisen tukijärjestelmän, mukaan luettuna sen toimintamenetelmän eli negatiivisen kannustinmekanismin, soveltuvuutta sisämarkkinoille, se otti näin ollen välttämättä huomioon direktiivin 2009/38.

51 Toiseksi arvioinnista, joka koskee sitä, onko negatiivinen kannustinmekanismi direktiivin 2018/2001 4 artiklan tai erityisesti komission mainitseman 6 artiklan mukainen, on todettava, että kyseinen direktiivi on toki annettu päätöksen SA.43756 antamisen jälkeen, joten ei voida katsoa, että komissio olisi kyseisellä päätöksellä välttämättä arvioinut tätä mekanismia siltä kannalta, ettei sillä rikota kumpaakaan näistä säännöksistä.

52 Yhtäältä on kuitenkin niin, että koska komissio hyväksyi mainitulla päätöksellä 23.6.2016 annetulla asetuksella käyttöön otetun tukijärjestelmän, se kuuluu asetuksen 2015/1589 1 artiklan b alakohdan ii alakohdassa tarkoitetun voimassa olevan tuen käsitteen alaan.

53 SEUT 108 artiklan 1 kohdassa annetaan komissiolle toimivalta seurata jatkuvasti yhdessä jäsenvaltioiden kanssa niiden voimassa olevia tukijärjestelmiä. Seurannan johdosta komissio voi tehdä kyseiselle jäsenvaltiolle ehdotuksia sisämarkkinoiden asteittaisen kehittämisen tai sisämarkkinoiden toiminnan kannalta aiheellisiksi toimenpiteiksi ja tarvittaessa tehdä päätöksen siitä, että tuki, jonka se on todennut sisämarkkinoille soveltumattomaksi, on poistettava tai sitä on muutettava (tuomio 18.7.2013, P, C-6/12, EU:C:2013:525, 40 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

54 Lisäksi voimassa olevien tukien jatkuvaa seurantaa koskevassa menettelyssä oikeudellinen tilanne ei muutu, ennen kuin asianomainen jäsenvaltio mahdollisesti hyväksyy aiheellisia toimenpiteitä koskevat ehdotukset tai ennen kuin komissio tekee asiassa lopullisen päätöksen (ks. vastaavasti tuomio 9.10.2001, Italia v. komissio, C-400/99, EU:C:2001:528, 61 kohta).

55 Sen arvioiminen, soveltuuko voimassa oleva tukijärjestelmä sisämarkkinoille, kuuluu siis edelleen komission yksinomaiseen toimivaltaan, jonka käyttämistä unionin tuomioistuimet valvovat, tämän tuomion 40 kohdassa mainitun oikeuskäytännön mukaisesti.

56 Käsiteltävässä asiassa komissio ehdotti tiedonannossa, jonka otsikko on ”Vuoden 2022 suuntaviivat ilmastotoimiin, ympäristönsuojeluun ja energia-alalle myönnettävälle valtiontuelle” (EUVL 2022, C 80, s. 1) ja jolla korvattiin vuosia 2014–2020 koskevat suuntaviivat 18.2.2022, jäsenvaltioille SEUT 108 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuina aiheellisina toimenpiteinä, että ne muuttavat tarvittaessa voimassa olevia ympäristönsuojelu- ja energiatukiohjelmiaan saattaakseen ne näiden suuntaviivojen mukaisiksi viimeistään 31.12.2023.

57 Tämä määräaika ei kuitenkaan ollut vielä päättynyt 4.4.2022 eikä 2.5.2022, jolloin tämän tuomion 21 kohdassa tarkoitetut pääasian taustalla olevat laskut laadittiin.

58 Toisaalta kaikki pääasiassa kyseessä olevaan negatiiviseen kannustinmekanismiin tehtävät muutokset voivat niistä mahdollisesti seuraavan tuki-intensiteetin mahdollisen kasvun vuoksi vaikuttaa kyseessä olevan tukijärjestelmän sisämarkkinoille soveltuvuutta koskevaan arviointiin. Tämä mekanismi liittyy nimittäin erottamattomasti kyseisen järjestelmän toimintaan, ja jos mainittua mekanismia ei olisi ollut, on mahdollista, että komissio olisi katsonut, ettei kyseinen tukijärjestelmä ollut oikeasuhteinen, ja ettei se näin ollen olisi todennut sitä sisämarkkinoille soveltuvaksi. Tällainen muutos on siis asetuksen N:o 794/2004 4 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu voimassa olevan tuen muutos ja näin ollen asetuksen 2015/1589 1 artiklan c alakohdassa tarkoitettu uusi tuki, jota koskee SEUT 108 artiklan 3 kohdassa määrätty ilmoitusvelvollisuus ja jonka soveltuvuuden arviointi kuuluu tämän tuomion 40 kohdassa mainitun oikeuskäytännön mukaisesti komission yksinomaiseen toimivaltaan, jonka käyttämistä unionin tuomioistuimet valvovat.

59 Tämän tuomion edellisessä kohdassa esitetty toteamus pätee myös tilanteeseen, jossa tätä mekanismia ei muuteta erga omnes, niin kuin Tiberis nyt käsiteltävässä asiassa vaatii, vaan ainoastaan Tiberisin kaltaisen tietyn tuensaajan hyväksi. Komission vastustamatta jättämistä koskevassa päätöksessä antama hyväksyntä valtiontukijärjestelmän täytäntöönpanoon pätee näet vain, jos kaikkia niitä seikkoja, jotka komissio on mainitussa päätöksessä ottanut huomioon arvioidessaan kyseisten tukien soveltuvuutta sisämarkkinoille, noudatetaan (ks. analogisesti tuomio 31.1.2023, komissio v. Braesch ym., C-284/21 P, EU:C:2023:58, 83 kohta). Näin ollen tukijärjestelmää, joka pannaan täytäntöön yksilöllisesti mutta joka ei vastaa ilmoitettua ja komission hyväksymää tukijärjestelmää, voitaisiin myös pitää asetuksen 2015/1589 1 artiklan c alakohdassa tarkoitettuna uutena tukena (ks. analogisesti tuomio 31.1.2023, komissio v. Braesch ym., C-284/21 P, EU:C:2023:58, 86 kohta).

60 Unionin tuomioistuin on kuitenkin jo todennut, että valtiontuen käyttöön ottaminen itsessään ei voi perustua tuomioistuinratkaisuun, vaan se perustuu tarkoituksenmukaisuusharkintaan, joka ei kuulu tuomioistuinten tehtäviin (ks. vastaavasti tuomio 12.1.2023, DOBELES HES, C-702/20 ja C-17/21, EU:C:2023:1, 76 kohta).

61 Lisäksi on totta, että unionin tuomioistuin totesi 12.1.2023 annetun tuomion DOBELES HES (C-702/20 ja C-17/21, EU:C:2023:1) 121 ja 122 kohdassa, että kun kansallisen tuomioistuimen käsiteltäväksi on saatettu vaatimus sellaisen tuen maksamiseksi, joka on sääntöjenvastainen, koska siitä ei ole ilmoitettu komissiolle, unionin oikeudessa kansalliselle tuomioistuimelle annetun valtiontukien valvontatehtävän on siis lähtökohtaisesti johdettava siihen, että tämä tuomioistuin hylkää tämän vaatimuksen, mutta se katsoi, että kansallisen tuomioistuimen ratkaisulla, jolla vastaaja velvoitetaan maksamaan kyseessä oleva tuki – sillä varauksella, että asianomaiset kansalliset viranomaiset ilmoittavat kyseisestä tuesta ensin komissiolle ja että komissio antaa, tai sen katsotaan antaneen, tukeen suostumuksensa –, voidaan kuitenkin myös välttää uuden tuen maksaminen SEUT 108 artiklan 3 kohdan sekä asetuksen 2015/1589 2 artiklan 1 kohdan ja 3 artiklan vastaisesti.

62 Tätä oikeuskäytäntöä ei kuitenkaan voida soveltaa nyt käsiteltävän asian asiayhteydessä, eikä sillä näin ollen voida kyseenalaistaa tämän tuomion 52–60 kohdassa esitettyjen seikkojen perusteella tehtyä toteamusta. Käsiteltävässä asiassa kansallisen tuomioistuimen toimivalta tutkia pääasian valitus ei ole omiaan estämään uuden tuen maksamista SEUT 108 artiklan 3 kohdan ja asetuksen 2015/1589 2 artiklan 1 kohdan ja 3 artiklan vastaisesti. Kuten edellä tämän tuomion 58 kohdasta ilmenee, SEUT 108 artiklan 3 kohdassa määrätty ilmoitusvelvollisuus koskee jokaista negatiivisen

kannustinjärjestelmän muuttamista, ja sen arvioiminen, soveltuuko tämä muutos sisämarkkinoille, kuuluu komission yksinomaiseen toimivaltaan, jonka käyttämistä unionin tuomioistuimet valvovat.

63 Kaikesta edellä esitetystä seuraa, että unionin oikeus on esteenä sille, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin arvioi pääasiassa kyseessä olevan negatiivisen kannustinjärjestelmän yhteensopivuutta direktiivin 2009/28 3 artiklan tai direktiivin 2018/2001 4 artiklan säännösten kanssa, koska tämä mekanismi liittyy erottamattomasti komission päätöksellä SA.43756 sisämarkkinoille soveltuvaksi toteaman valtiontukijärjestelmän toimintaan.

64 Näin ollen direktiivin 2009/28 3 artiklan tai direktiivin 2018/2001 4 artiklan tulkinnalla ei ole merkitystä pääasian ratkaisemisen kannalta.

65 Tästä seuraa, että ennakkoratkaisupyyntö on jätettävä tutkimatta.

Oikeudenkäyntikulut

66 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (neljäs jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Consiglio di Staton (ylin hallintotuomioistuin, Italia) 8.8.2023 tekemällään päätöksellä esittämä ennakkoratkaisupyyntö jätetään tutkimatta.

Allekirjoitukset